

Stembrowicz, Kazimierz

"Oczerki rusckoj kultury XVII wieka, cz. 2", Moskwa 1979 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 71/3, 645

1980

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Oczerki rusckoj kultury XVII wieka, cz. II, Izdatielstwo MGU, Moskwa 1979, s. 342.

Kolejny tom wydawanych nieregularnie od ponad dwudziestu lat syntetycznych ujęć historii kultury Rosji od czasów najdawniejszych zawiera piętnaście szkiców omawiających kulturę umysłową Rosji i społeczeństwa rosyjskiego w XVII wieku. Tom zredagował zmarły w 1977 roku A. W. Arcichowski. W kolejnych artykułach przedstawiono życie codzienne i obyczaje, naukę i myśl społeczną, język, literaturę i teatr, twórczość ludową, szkolnictwo i oświatę, drukarstwo, architekturę i malarstwo, rzemiosło artystyczne i muzykę. Oddzielny artykuł poświęcony został Kościołowi i religii.

Książka zawiera kilkadziesiąt ilustracji (niestety sporo słabo czytelnych) oraz indeksy osobowy i geograficzny obejmujące również część pierwszą książki.

K. S.

O. Kazimierz Szafranec, *O. Augustyn Kordecki w świetle duchowości paulinów polskich XVII w.*, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1980, s. 179.

Badania K. Szafranca podjęte zostały w związku z trzechsetną rocznicą zgonu Augustyna Kordeckiego (1603—1673). Praca oparta na bogatych archiwaliach najczęściej zawdzięcza Archiwum Jasnogórskiemu. Przedstawia o. Kordeckiego na tle duchowości paulinów polskich eksponując dwie jej cechy: nieustanną modlitwę i walkę z szatanem. Istotnym elementem tej duchowości była maryjność wypracowana w klasztorze jasnogórskim, który kształtował sytuację w innych domach zakonnych. Walkę z szatanem należy rozumieć również dosłownie: chodzi o odprawianie — szczególnie na Jasnej Górze — egzorcyzmów nad opętanymi.

Szkicując biografię Kordeckiego autor wprowadził także sporo uzupełnień faktograficznych w stosunku do biogramu A. Kerstena z PSB. Podkreślono np. wykształcenie zakonnika. Hipoteza o studiach teologicznych w kolegium jezuickim w Poznaniu oparta jest na działalności pedagogicznej Kordeckiego.

Na 24 stronach scharakteryzowano paulinów polskich w XVII w. i ich duchowość, stron 27 zajmuje biografia Kordeckiego i analiza jego osobowości, zaś między stroną 88 i 172 pomieszczono różnorodne materiały związane z życiem i działalnością bohatera: życiorys, akta chrztu, zapisy zgonu, listy Kordeckiego i korespondencję doń napływającą, opisy obłężenia Jasnej Góry, uchwały kapituł prowincjonalnych, zarządzenia wizytacyjne Kordeckiego z czasów jego prowincjatu, okolicznościowe mowy (imieninowe, noworoczne) itp. Dopatrzyć się jednak w doborze i układzie tych materiałów jakiegoś klucza nie potrafie.

W związku z lekturą pracy powstaje pytanie: czy „Nowa Gigantomachia” jest miarodajnym źródłem do odtwarzania postawy Kordeckiego w czasie obłężenia klasztoru jasnogórskiego przez Szwedów?

R. K.

Jan Pachonński, *Legiony Polskie. Prawda i legenda 1794—1807* t. IV: „Z ziemi włoskiej do Polski” 1800—1807, Wydawnictwo MON, Warszawa 1979, s. 766.

Ostatni tom monumentalnego dzieła przedstawiającego dzieje polskich formacji wojskowych walczących u boku Napoleona. Autor zgromadził ogromny materiał źródłowy z kilkudziesięciu archiwów i bibliotek włoskich, francuskich, brytyjskich